

Anholt – Landskabet

Øen kan opdeles i tre områder med hver deres landskabstype: Vesterlandet, Flakket og Ørkenen.

VESTERLANDET

Den vestlige del, hovedsageligt bestående af morænebakker der omkranser et fugtigt eng- og moseområde. Her er fantastiske udsigtssteder, vandreture, fiskevand og fugle det helt store trækplaster.

Indtil midten af 1800-tallet var her en sø, som nu er delvis afvandet med grøfter. Disse har deres udløb syd for Dræthøj til Vesterstrand.

De store oplevelser på denne del af øen er de fantastiske udsigter fra Sønderbjerg og Nordbjerg. Fra Sønderbjerg kan man i klart vejr se Djursland og Sverige. Der er fantastiske udsigter over Ørkenen. Om sommeren ses mange wind- og kitesurfere på strandene omkring havnen.

Vil man lidt væk fra det pulserende liv, er der muligheder for ture rundt om Sønderbjerg, hvor der kan findes fossiler bl.a. vættelys og søpindsvin.

Der er også store muligheder hvis man vil fiske. På kysten rundt om Sønderbjerg, på nordsiden af havnen og midt på Nordstrand er der gode fiskevande. Vær opmærksom på ved lystfiskeri, at der ikke findes backup på øen og vejret ændrer sig hurtigt. Fra først i maj til midt i juni er hornfiskene tæt inde under land. Derudover er der store muligheder for fangst af havørred, skrubber, ising, ål, fjæsing og endda pighvar. Der er stigende interesse for harpunfiskeri efter fladfish.

Lyngtæppe med Sønderbjerg i baggrunden.

Anholt Fyr – opført 1785-1788 og forhøjet 1881.

I dag er Anholt det eneste sted i Danmark, hvor sælerne let kan observeres fra land.

Siden 1977 har alle danske sæler været totalfredede og endvidere blev sælreservatet på Anholts østspids (Totten) oprettet i 1982. Da ynglesæsonen desværre er sammenfaldende med turistsæsonen, er en af reservatets vigtigste funktioner at sikre sælerne fred til at føde og die deres unger. Der yngler spættet sæl og gråsæl på Totten.

Hvis sælerne forstyrres i denne periode flygter de ud i vandet og ungerne risikerer at miste kontakten til deres mor og dermed dø af sult. Uden for turistsæsonen opholder sælerne sig desuden langs hele Nordstrand, og går man en tur på stranden har man ofte følgeskab af nysgerrige sæler i vandet.

Anholt kirke.

Sommer- og sejlerstemning på Anholt Havn.

I Wilhelminelyst og i de fugtige engområder vest for byen ses fiskehejre og gæs. Man kan høre natravn og nattergal. På havnen ses søkonge og der er ynglende tejt. Fra Sønderbjerg og Nordbjerg er det forår og efterår muligt at se store flokke af trækkende fugle.

FLAKKET

Flakket, nordøst for havnen, er opstået efter at havnen blev bygget 1899-1902. Flakket består af strandvoldte, lave strandenge med rørskove, små og større brakvands- og ferskvands-søer og fugtige områder.

Bortset fra sommermånederne, er der gode chancer for at se sælerne på stranden ved Flakket og ud ad Nordstrand.

Øst for vejen mod Nordstrand, forbi ankeret, i de fugtige områder, kan der ses mange spændende planter. Der er bl.a. soldug, orkidéer, vintergrønt, ulvefod og tranebær.

ØRKENEN

Smutturen

Ørkenen er et unikt sted i den danske natur og blandt de skønneste naturattraktioner i Danmark. Realdania, Dansk Kyst- og Naturturisme, Naturstyrelsen og VisitDenmark har udvalgt Ørkenen som én af 50 Smuttur i Danmark i en national inspirationsguide til opdagelser i nærheden – www.smutturen.dk Ørkenen er dannet af materialer fra morænerne mod vest, ført med vind og strøm og aflejret på læsiden, samtidig med at stenalderhavet har trukket sig tilbage. Landskabet er således gammel havbund med strandvoldte og større og mindre indlandsklitter.

Hertil og ikke længere – sælreservatet er markeret.

Lad sælungen ligge

Man gør nemt mere skade end gavn, hvis man rører ved sæler, der ligger på stranden. Det kan være svært at lukke ørerne for en babysæl, der ligger på stranden og hyler. Men det er ikke desto mindre, det man skal gøre. For sælerne kan ofte sagtens klare sig selv.

I ynglesæsonen kan man være heldig at opleve en sælunge på stranden. Naturstyrelsen opfordrer til at man lader den ligge - den skal nok klare sig.

Læs mere om sælunger på stranden på Naturstyrelsens hjemmeside.

HAVET GIVER OG HAVET TAGER

Strandinger, skibsforslis og ulykker på og ved havet har præget livet på Anholt.

Fiskeri har historisk set givet Anholterne deres levebrød sammen med strandinger. I dag er turisme øens vigtigste indtjeningskilde. Materiale fra strandinger ses i de gamle anholterhuse, som er lange, lave bindingsværkshuse, væggene lerklinede, og trækonstruktionen kan være af vragtømmer.

Den første redningsstation på Anholt oprettedes 1878 ved fyret, men ligesom redningshuset i byen er den senere blevet nedlagt.

Redningsmandskabet har i årenes løb skaffet mange naturalier

Ørkenen – så langt øjet rækker.

I området langs Pakhusbugten, hvor der ikke er læ for vestenvinden, er klitterne vandret mod nordøst og har derved efterladt større og mindre fugtige områder, Porsemosen og Indien.

Øst for Indien vandrer klitterne stadig.

Hele Ørkenen er fredet.

Bær, planter og blomster

Landskabet er i sig selv en oplevelse. De spredte klitter, bevokset med hjelme, ene, sandstar, revling, violer og stedmorblomst. De flade åbne områder med sandskæg, sandstar, rødknæ, lyng og de flotte laver giver et fantastisk farvespil. De fugtige lavninger med bævreasp, birk, krybende pil, lyng, klockelyng, porse, mosebølle, orkidéer og tranebær er en stille forårsdag et orgie i dufte.

Der er mulighed for at plukke bær fra ene, revling, mosebølle, tranebær og en kvist af porsen til kryddersnapsen. Andre

Skarlagentrød bægerlav (*Cladonia pleurota*) én af de mange laver i Ørkenen.

Cementkorset ved Vesterstrand.

og kontanter til øen gennem bjergninger, og flere spændende beretninger foreligger om dramatiske redningsaktioner.

I dag er Anholt Redningsstation en af 21 redningsstationer i Kystredningstjenesten. Anholt RST er udstyret med følgende både MRB 34, LRB 21 og en gummibåd og desuden en redningsbil. Der er 15 mand tilknyttet redningsstationen.

Mindesmærker fortæller historie

Rundt på øen finder man mange mindesmærker bl.a.:

Ankeret på Nordstrandvejen ved nedkørslen til Flakket er til minde om de mange fiskere og søfolk der har mistet livet på havet.

Cementkorset på Vesterklit ud til stranden er sat til minde om lægen August Thierrys datter og hendes veninde. De to unge piger druknede begge under badning i august 1891.

Jutlandia mindestenen, i et lille anlæg ved Sønderstrandvejen mellem byen og stranden, er rejst efter en mineeksplosion, der i juni 1945 dræbte seks anholtere på deres fiskerbåd, da de ville bugsere en bornholmsk kollega med motorskade.

Englændermonumentet i Anholt by er rejst 1905 til ære for de danske som faldt under kampen mod englænderne i slaget på Anholt 1811 under Napoleonskrigene.

Sandørentvisten (*Labidura riparia*) – et af de sjældne insekter på Anholt.

spændende planter i Ørkenen er f.eks. skærmvintergrønt, forskellige orkidéer og flere arter af ulvefod. Ved flyvepladsen ses om foråret vårspergel.

Fugle og insekter

Der findes et mylder af sommerfugle, dog mest sandrandøje, perlemorsfugl og blåfugle. Af mere sjældne insekter kan nævnes sandørentvist og klitplasterbille.

Der yngler en del fugle i Ørkenen. Der er kolonier af sildemåger, sølvmåger, stormmåger. Spredt yngler også svartbag, edderfugl, terner, skovsneppe, markpiber og stor regnspeve. I sælreservatet og andre steder er der ternekolonier med bl.a. dværgterner. Langs kysterne ses strandskader, ryler, suler og mange andre havfugle.

Længst mod øst ved fyret er der stor mulighed for at se sæler. Det kan være en drøj tur at gå til fyret. 2-3 timer hver vej. Husk derfor drikkevarer, passende påklædning og ikke mindst godt fodtøj.

SÆLERNE

I perioden 2005-2011 har Danmarks Miljøundersøgelser limet satellitsender på 27 spættede sæler. Information har fortalt om sælernes bevægelsesmønstre, f.eks. at de kan dykke ned til 60 meter og holde vejret i 15 minutter. Ved fyret på Anholts østspids er opført et observationsskur, Sælspottet, med en kikkert med en meget kraftig zoom, så besøgende har mulighed for at opleve sælerne på nært hold på deres naturlige levested.

Tidligere var sælerne en vigtig ressource for Anholts beboere. De udvandt selv tran til lamper og opvarmning og spækket kunne sælges i Grenaa eller byttes til korn.

Ophold på øen

Husk at der også på Anholt er regler om ophold og færdsel. Se og læs opslag og bemærk også teksten på kortbordene, der findes rundt omkring på øen

Vær opmærksom på:

- At der ikke er adgang til sælreservatet. Der er opsat en stor kikkert ved foden af fyret.
- At der på Flakket kun er adgang langs stranden.
- Hold altid afstand til ynglende fugle og sæler, særligt sælunger.
- Tag altid dit affald med tilbage og læg det i en skraldespand. Cigaretter er også affald.
- Biler, cykler og golfvogne er ikke tilladt i Ørkenen, der er fredet af Naturstyrelsen.
- Det er forbudt at campere udenfor campingpladsen.

Brandfare - Gode råd:

- Alt brug af åben ild og fyrværker er forbudt, året rundt!
- En naturbrand på Anholt kan udvikle sig til en katastrofe!
- Brug dertil indrettede pladser, på campingpladsen og på havnen, hvis du vil grille. Gas- og el-grill er tilladt.
- Brug tobak, maskiner og elektrisk værktøj med omtanke – få gnister kan starte en brand.
- Lad ikke glas/glasskår ligge fremme i solen, det kan antænde den tørre vegetation.
- Ring til 1-1-2, hvis uheldet alligevel er ude.

De røde sandmiler øst for Indien.

Anholt

- et ferieparadis i Kattegats friske bølger

Anholt er altid en tur værd. På alle tider af året, er der utallige muligheder for at få store naturoplevelser.

Anholt er en særlig ø. Med sin 25 km lange kyststrækning, fred og ro og sit hyggelige miljø, tiltrækkes gæster fra både Danmark og udlandet. Uden for sæsonen er der blot omkring 130 fastboende.

Det meste af øen er fredet. Det gælder Ørkenen (lavhede) og en lille brakvandssø på Flakket. Anholt har et rigt dyre- og planteliv, men øen er bedst kendt for sin koloni af spættede sæler.

Det første man bemærker, når man nærmer sig Anholt, om man kommer med skib eller fly, er det krystalklare hav. Selv hvor havet er mange meter dybt ses sten og tang på bunden tydeligt.

Om dagen er lyset bemærkelsesværdigt stærkt og om natten, er der umådeligt mange stjerner på himlen.

En lille ø og en stor naturperle

Øen har nogle af Danmarks bedste strande, nogle siger endda de bedste. Selv når der er flest badende turister er det nemt at finde et stykke strand, hvor man kan opholde sig ugeneret. Anholt er meget andet end sol og strand: Der er også gode muligheder for et udbytterigt lystfiskeri samt uforglemmelige ture til fods og på cykel.

Mærk: Duften – Luften – Havet

Når man er på Anholt, må man ikke undlade at se: Ørkenen, Nordbjerg, Sønderbjerg, fyret og Totten. Se efter sæler, fugle, planter, insekter, mosser og laver, sten, fossiler og meget, meget andet. Eller oplev den fantastiske ro der hersker, når man kommer lidt væk fra byen og havnen.

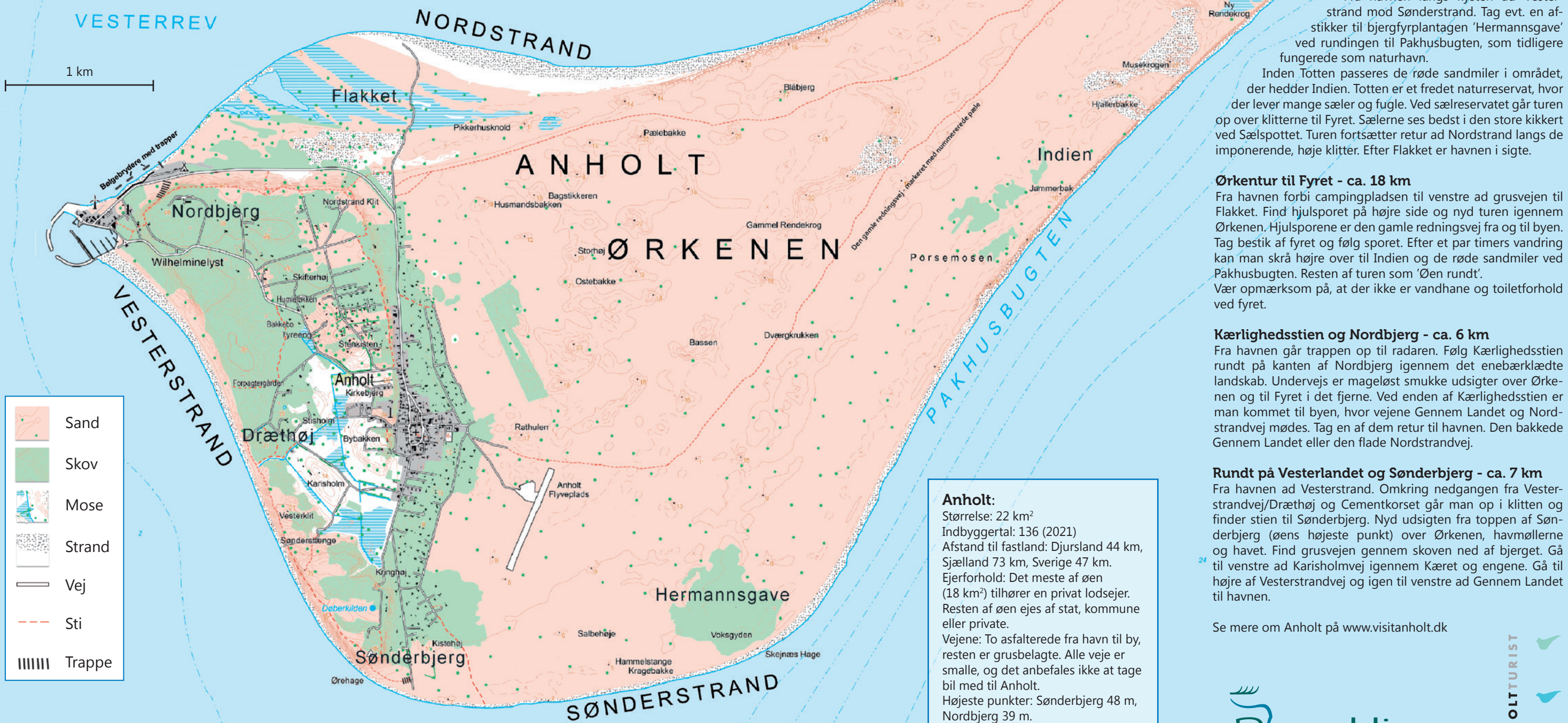
Vandreture

Alle ture er beskrevet med start fra havnen, men man kan jo starte rundturen, hvor man vil. Medbring mad og rigeligt drikke; særligt til 'Øen rundt' og 'Ørkentur til Fyret' - der er ingen indkøbsmuligheder. Tag ALT dit affald med tilbage. Hvis turen er for lange, kan man altid vende om. Tilbageturen vil ofte være en anden oplevelse. Alle ture er i sandet terræn og ikke egnede for barnevogne etc. Det er ikke tilladt at køre i bil, golfbil eller cykel i Ørkenen.

VESTERREV

1 km

- Sand
- Skov
- Mose
- Strand
- Vej
- Sti
- Trappe

Øen rundt - ca. 25 km

Fra havnen langs kysten ad Vesterstrand mod Sønderstrand. Tag evt. en afstikker til bjergfyrlantagen 'Hermannsgave' ved rundingen til Pakhusbugten, som tidligere fungerede som naturhavn.

Inden Totten passerer de røde sandmiler i området, der hedder Indien. Totten er et fredet naturreservat, hvor der lever mange sæler og fugle. Ved sælreservatet går turen op over klitterne til Fyret. Sælerne ses bedst i den store kikkert ved Sælspottet. Turen fortsætter retur ad Nordstrand langs de imponerende, høje klitter. Efter Flakket er havnen i sigte.

Ørkentur til Fyret - ca. 18 km

Fra havnen forbi campingpladsen til venstre ad grusvejen til Flakket. Find hjulsporet på højre side og nyd turen igennem Ørkenen. Hjulsporene er den gamle redningsvej fra og til byen. Tag bestik af fyret og følg sporet. Efter et par timers vandring kan man skrå højre over til Indien og de røde sandmiler ved Pakhusbugten. Resten af turen som 'Øen rundt'. Vær opmærksom på, at der ikke er vandhane og toiletforhold ved fyret.

Kærlighedsstien og Nordbjerg - ca. 6 km

Fra havnen går trappen op til radaren. Følg Kærlighedsstien rundt på kanten af Nordbjerg igennem det enebærklædte landskab. Undervejs er mageløst smukke udsigter over Ørkenen og til Fyret i det fjerne. Ved enden af Kærlighedsstien er man kommet til byen, hvor vejene Gennem Landet og Nordstrandvej mødes. Tag en af dem retur til havnen. Den bakkede Gennem Landet eller den flade Nordstrandvej.

Rundt på Vesterlandet og Sønderbjerg - ca. 7 km

Fra havnen ad Vesterstrand. Omkring nedgangen fra Vesterstrandvej/Dræthøj og Cementkorset går man op i klitten og finder stien til Sønderbjerg. Nyd udsigten fra toppen af Sønderbjerg (øens højeste punkt) over Ørkenen, havmøllerne og havet. Find grusvejen gennem skoven ned af bjerget. Gå til venstre ad Karisholmvej igennem Kæret og engene. Gå til højre af Vesterstrandvej og igen til venstre ad Gennem Landet til havnen.

Se mere om Anholt på www.visitanholt.dk

Anholt:

Størrelse: 22 km²
 Indbyggertal: 136 (2021)
 Afstand til fastland: Djursland 44 km, Sjælland 73 km, Sverige 47 km.
 Ejerforhold: Det meste af øen (18 km²) tilhører en privat lodsejer. Resten af øen ejes af stat, kommune eller private.
 Vejene: To asfalterede fra havn til by, resten er grusbelagte. Alle veje er smalle, og det anbefales ikke at tage bil med til Anholt.
 Højeste punkter: Sønderbjerg 48 m, Nordbjerg 39 m.
 Position: 11° 34' E - 56° 42' N

ANHOLTTURIST